

Η Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά και οι προκλήσεις της ψηφιακότητας: έννοιες, πολιτικές και κοινότητες

Σταυρούλα –Βίλλυ Κ. Φωτοπούλου

Διευθύντρια Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς,

Υπουργείο Πολιτισμού

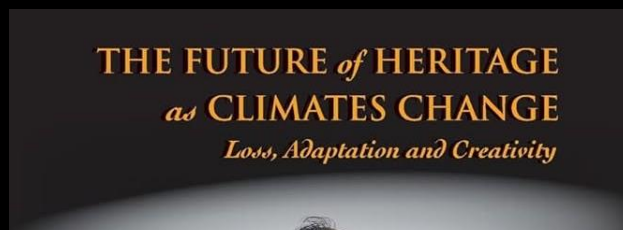
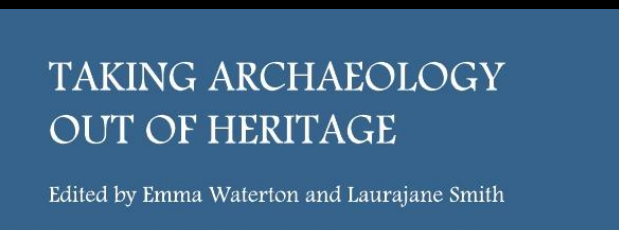
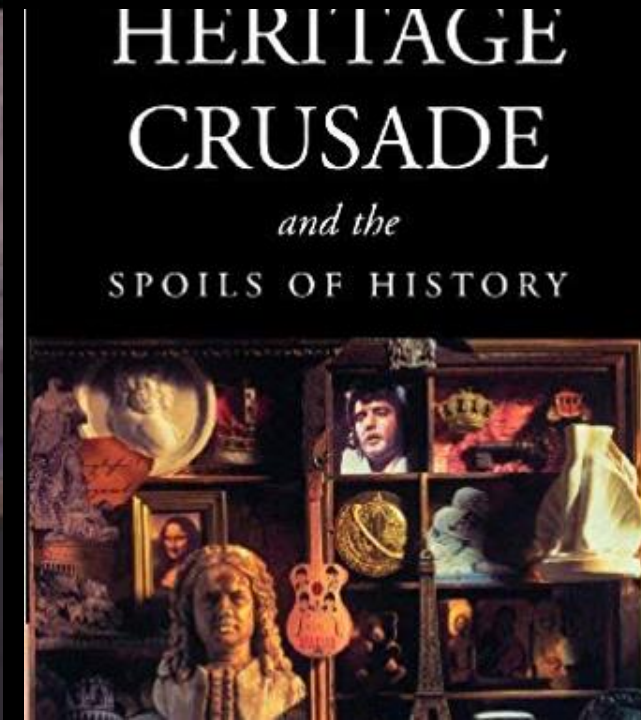
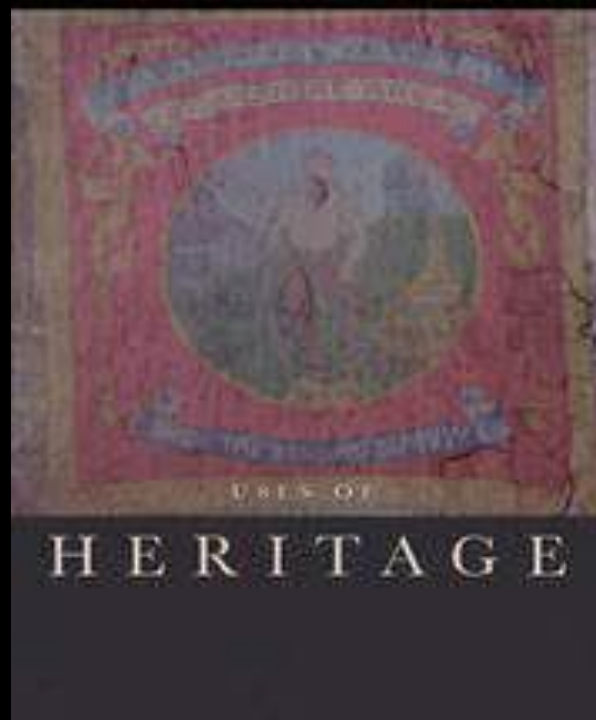
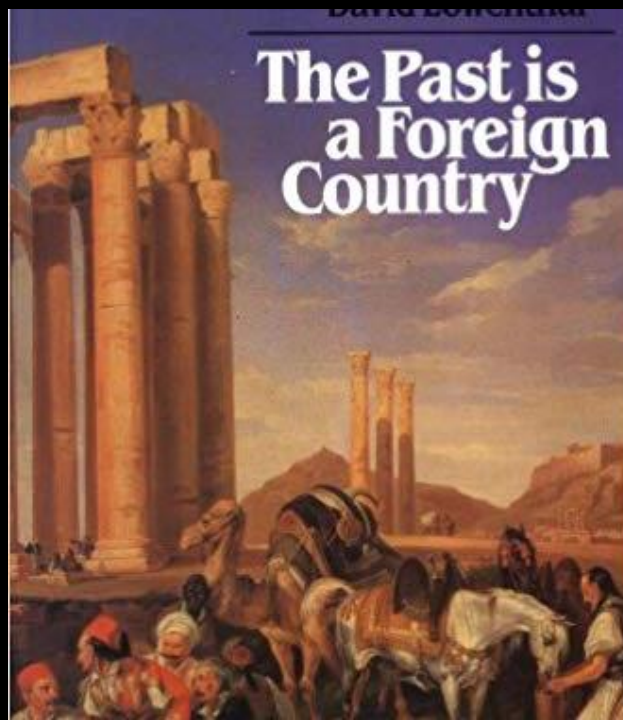
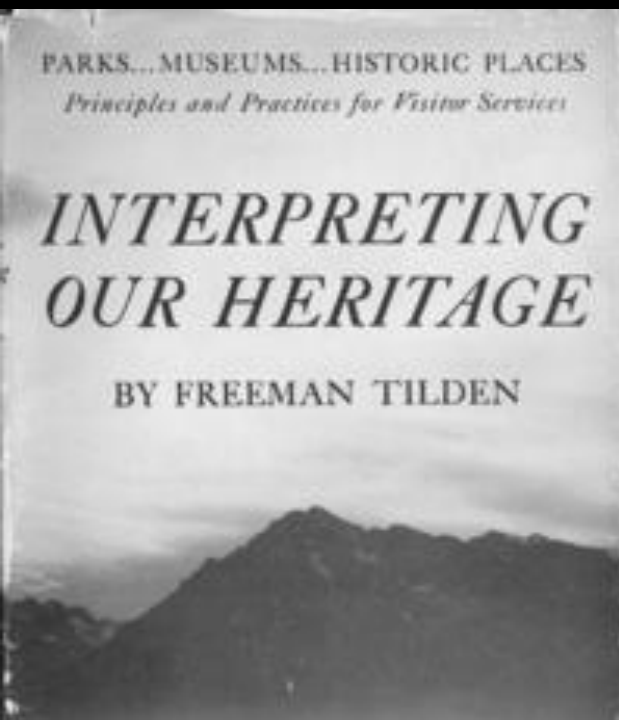
ΑΘΗΝΑ, 21 Νοεμβρίου 2023

20 χρόνια από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003)

Διεθνής διάλογος για το νόημα και το χαρακτήρα της Πολιτιστικής Κληρονομιάς γενικότερα –**Διαρκής Επανεξέταση**

Έμφαση στις διαδικασίες παραγωγής νοήματος και πολιτισμικών αγαθών και όχι μόνο στα προϊόντα των διαδικασιών (δηλ. όχι πλέον αποκλειστικά στα μνημεία -κινητά και ακίνητα).

Ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων στη διαχείριση και στην προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Οι πρωτεϊκές εκφάνσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς
Ρήμα και όχι ουσιαστικό

Λαϊκός Πολιτισμός

- Προφορικότητα
- Ομαδικότητα
- Κοινοί Κώδικες- Ταυτότητα Ομάδων

Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά

- Προφορικότητα
- Ομαδικότητα
- Κοινοί Κώδικες- Ταυτότητα Ομάδων
- Νέο Διαχειριστικό Πρότυπο

- Περιοικτική έννοια: δεν αφορά μόνο τις κοινωνικές πρακτικές, αλλά και τα προϊόντα τους και τους χώρους επιτέλεσής τους

- Δεν αφορά το παρελθόν, αλλά το μέλλον των κοινοτήτων που επιτελούν τις πολιτισμικές πρακτικές

➤ Ζωντανή Παράδοση

Η διαχείριση της ζωντανής παράδοσης και η «αλλαγή παραδείγματος»

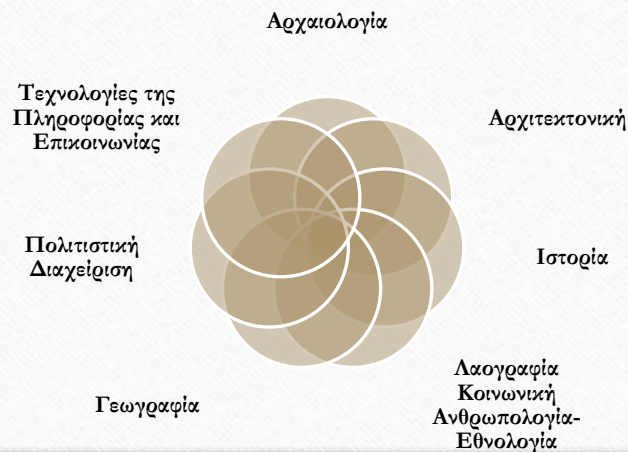
- Στροφή στις Δημόσιες Πολιτικές Πολιτισμού, πάνω σε δύο πυλώνες:
 - **Συμμετοχική Προσέγγιση:**
 - ενδυνάμωση των κοινοτήτων (ομάδων, συλλόγων, φορέων) που επιτελούν/ασκούν στοιχεία της Ζωντανής Κληρονομιάς
 - **Διατομεακή Προσέγγιση:**
 - ευρύτερες συνεργασίες μεταξύ ιδιωτικού, κοινωνικού και κρατικού

Το θεσμικό, ακαδημαϊκό και διοικητικό περιβάλλον στην Ελλάδα, 2000-2023

ΚΝ 5351/1932 «Περί Αρχαιοτήτων»

Ν 3028/2002 «Για την προστασία
των αρχαιοτήτων και της πολιτιστικής
κληρονομιάς εν γένει» → Ν
4858/2021

Ν 1469/1950 «Περί προστασίας
ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων
και έργων τέχνης, μεταγενεστέρων
του 1830»

- Περιοδολόγηση με βάση την πολιτική ιστορία
 - Εκ του νόμου κρατική ιδιοκτησία των αρχαιοτήτων
 - Προστασία: έργο ειδικών
 - **Αποκέντρωση –έλλειμμα**
 - Απόπειρες για συνεργασίες μεταξύ ιδιωτικού, κοινωνικού και κρατικού

Διαφύλαξη ή/και Προστασία

Προστασία:

Η κληρονομιά αποτελεί πεπερασμένο πόρο και μάλιστα σε κίνδυνο

Αμυντική πολιτική – απόσυρση μνημείων από τη χρήση

Έργο ειδικών και της διοίκησης

Διαφύλαξη:

Η κληρονομιά είναι ανανεώσιμος πόρος

Ολιστική πολιτική – αφορά τη νοηματοδότηση

Έργο των «κοινοτήτων της κληρονομιάς»

Τα βήματα και οι μέθοδοι της Διαφύλαξης

Καταγραφή –Τεκμηρίωση: Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς -άλλα ευρετήρια

Διασφάλιση της Μετάδοσης στην επόμενη γενιά: Μορφές εκπαίδευσης

Διασφάλιση υποστηρικτικού περιβάλλοντος: Διατομεακές Δημόσιες Πολιτικές

**ΕΘΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΎΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ της ΕΛΛΑΔΑΣ**

103 εγγεγραμμένα στοιχεία μέχρι σήμερα

<https://ayla.culture.gr>

28 εγγραφές το 2021-22

Πάνω από 40 εγγραφές το 2023

Τι είναι τα ευρετήρια της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Εργαλεία για τις κοινότητες των φορέων της άυλης

Γράφονται από τους ίδιους και περιέχουν τις αντιλήψεις των ανθρώπων για την κληρονομιά τους

Προβάλλουν τις προοπτικές τους για την κληρονομιά τους (Μέτρα Διαφύλαξης)

Επανετίμηση παραδόσεων
Περιβαλλοντική και κοινωνική αειφορία

Ζωντανά Έγγραφα-Επικαιροποίηση

Κειμενική και Οπτικοακουστική Καταγραφή

3ο ΦΟΡΟΥΜ ΕΙΔΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΗΣ ΑΪΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΑΪΛΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

ΤΕΤΑΡΤΗ 15 Ιουνίου 2022 WEBINAR
09:30 πμ - 17:00 μμ (EEST)

Κριτήρια εγγραφής

Κοινωνική πρακτική του παρόντος –Αστικό
και Αγροτικό Περιβάλλον

Συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή –Εμπεδώνει
τη συμπεριληπτικότητα

Συμβάλλει στην περιβαλλοντική αειφορία
–Μετριασμός Κλιματικής Αλλαγής

Ζωντανά Αρχεία και Έγγραφα -
Επικαιροποίησή τους

Συμπληρωματικές μορφές Καταγραφής και Τεκμηρίωσης

- **Μουσείο** -Πεδίο Αναστοχασμού για το παρελθόν και Έμπνευσης για το μέλλον
- **Χαρακτηρισμός κινητών και ακινήτων** ως μνημεία, χώρων ως ιστορικοί τόποι (ν. 4858/21 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς εν γένει»)
- **Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας**
 - Πληθοποριστική πληροφορία και συμβουλευτική (wikis, forums κ.ά.): Φόρουμ Κοινοτήτων
 - Συστήματα Γεωχωρικού Εντοπισμού: Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο
 - Συστήματα αναπαράστασης κίνησης: Πρόγραμμα Mingei <https://www.mingei-project.eu/> , Πρόγραμμα i-treasures <https://mklab.itι.gr/projects/i-treasures/>

Αντιπροσωπευτικός Κατάλογος της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας

Διασφάλιση της Μετάδοσης στην επόμενη γενιά

Τυπική
Εκπαίδευση:

Διδάσκοντας την
άυλη πολιτιστική
κληρονομιά

Διδάσκοντας με
την άυλη
πολιτιστική
κληρονομιά

Επαγγελματική
εκπαίδευση

Μη –Τυπική
Εκπαίδευση:

Σεμινάρια -
Εργαστήρια

Άτυπη –
Βιωματική
Εκπαίδευση:

Έργο των
«κοινοτήτων της
κληρονομιάς»

Δεν είναι όλες οι πολιτισμικές εκφράσεις ίδιες

- Δεν ταιριάζουν σε όλες παρόμοια μέτρα διαφύλαξης
- Ανάγκη για προσεκτική και συγκεκριμένη αποτίμηση κάθε κατάστασης
- Αξιοποίηση δημόσιων δεδομένων (δημογραφικά, φορολογικά, επαγγελματιών ενώσεων, Ο.Τ.Α. κ.ά.), **δεν αρκεί η υποκειμενική αίσθηση**

Αποτύπωση κατάστασης βιωσιμότητας μιας πολιτισμικής έκφρασης

- Αριθμός μελών κοινότητας
- «Ορατότητα» -Ενδιαφέρον κοινού
- Απόδοση νέας αξίας σε νέες συνθήκες

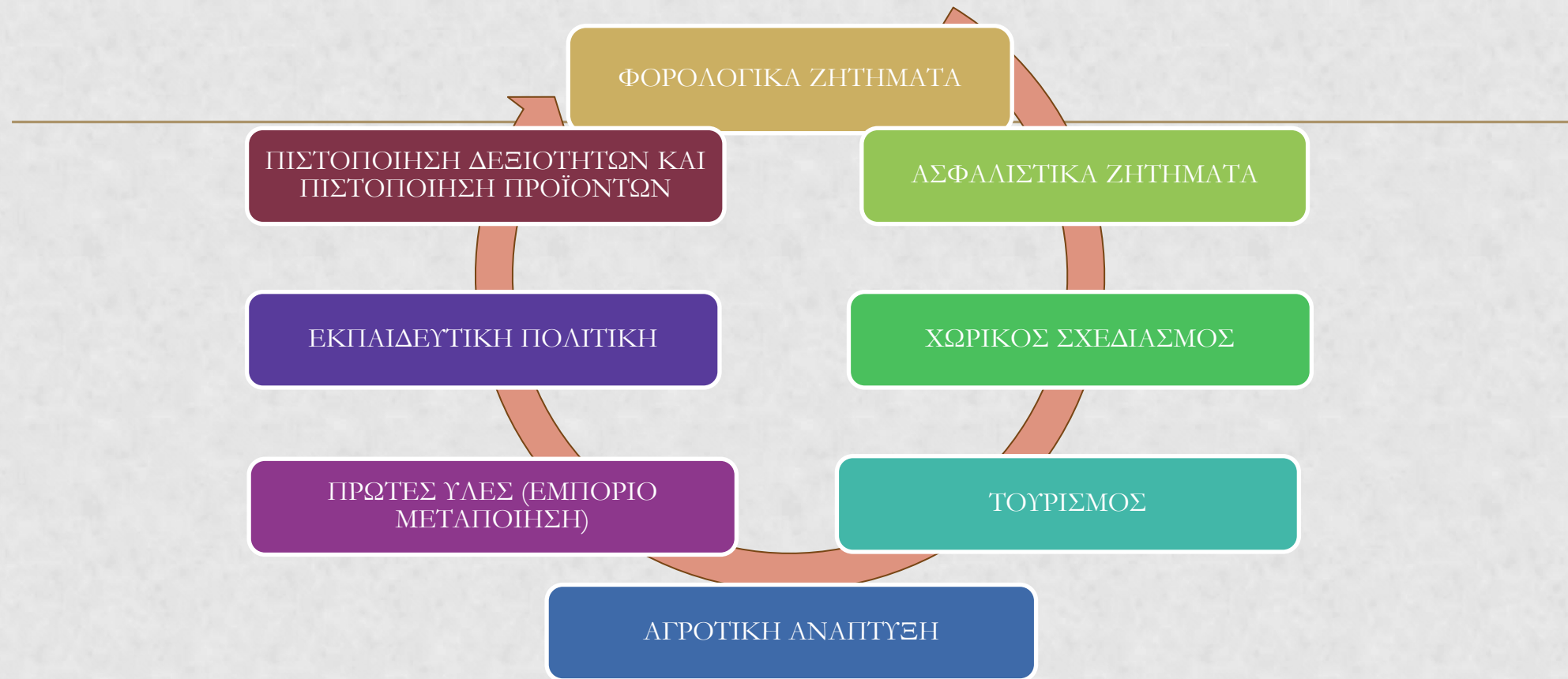
- Αύξηση της διάδοσης:
 - νέα μέλη στην κοινότητα
 - μεγαλύτερες πωλήσεις προϊόντων

- Η κοινότητα δεν ανανεώνεται διαγενεακά
 - Ο τόπος ή/και οι πρώτες ύλες επιτέλεσης απειλούνται (αλλαγή χρήσεων γης, κλιματική αλλαγή κ.ά.)
 - Η αυξημένη ορατότητα ελκύει παραγωγούς /τελεστές που καταχρώνται τη φήμη του στοιχείου
- **Απώλεια κοινωνικής νοηματοδότησης**

- Υψηλή εξειδίκευση για την επιτέλεση/άσκηση
 - Μη οργανωμένο/υπερβολικά ή κακά οργανωμένο περιβάλλον μετάδοσης
 - Πρώτες ύλες και Τόπος
 - Αρνητικό ρυθμιστικό περιβάλλον
- **Χαμηλή αντίσταση στη νοηματική απομείωση / Υψηλή αντίσταση στην αλλαγή («πάγωμα»)**

Διατομεαίες Δημόσιες Πολιτικές

Ψηφιακή Μετάβαση

Εφαλτήριο η Ανάδειξη και η Διαφύλαξη της Ζωντανής Παράδοσης

- Η σημασία της τεκμηρίωσης
- Η σημασία της επικαιροποίησης της τεκμηρίωσης
- Η σημασία της ανάδειξης Καλών Πρακτικών

Η «ήπια δύναμη» της Ζωντανής Κληρονομιάς

Ο πολιτισμός διαμορφώνει τις ερμηνείες που δίνουμε στις εμπειρίες μας και καθορίζει, επομένως, την πορεία που χαράζουμε για να αντεπεξέλθουμε στις αλλαγές.

Η αδυναμία μιας κοινωνίας να αντιμετωπίσει με τους δικούς της όρους τις αλλαγές μπορεί να έχει καταστροφικές συνέπειες για την ίδια.

Ανανεώσιμος πόρος για να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις του παρόντος και να σχεδιάσουμε το μέλλον

Ευχαριστώ
για την
προσοχή σας!

<https://ayla.culture.gr>